

KOZMOLÓGIA SAMO-SA-ORGANIZUJÚCNA, OBJAVENÁ V NEDÁVHO NÁJDENEJ STAROVEKEJ KÓPII LAO-C'OVHO *TAO TE ŤINGU**

CHEN YIZHUANG (ČCHEN I-ČUANG), University of Montreal, Kanada

V r. 1999 v 11. čísle oficiálneho čínskeho časopisu pre zahraničie *Beijing Review* sme si mohli prečítať reportáž o objavení a následne prebiehajúcim výskume starovekého taoistického textu, napísaného ešte predreformnými pravekými čínskymi znakmi na bambusové doštičky. Článok mal názov *Bamboo Slips to fill in Historical Blanks* (*Bambusové doštičky zaplňajúce biele miesta histórie*). Čitatelia sa z toho predovšetkým dozvedeli, že v r. 1993 čínski archeológovia odkryli pri dedinke Guodian (Kuotien), neďaleko mesta Ťingmen v provincii Chupej hrobku, v ktorej našli medziiným aj 10 starovekých textov pozostávajúcich z vyše 730 bambusových doštičiek, na ktoré boli napísané. A aby som to upresnil, hrobka, a teda aj kópie týchto starovekých textov v nej uložené pochádzajú z 3. storočia pred n.l.

Po identifikácii, usporiadaní a archivácii textov kompetentnými odborníkmi boli v máji r. 1998 všetky texty publikované, a teda po prvý raz zverejnené v oficiálnom čínskom vydavateľstve Národnokultúrne dedičstvo. Aj keď sa väčšina z týchto textov viaže svojím obsahom ku konfuciánskej filozofickej škole, je medzi nimi aj jeden veľmi dôležitý taoistický text. Je to kópia pôvodného Lao-c'ovho *Tao Te ťingu*.

Ako vieme, počas tak často ospevovaného archeologického objavu v r. 1973 v Číne v hrobke pri dedinke Mawangtuej v provincii Chunan archeológovia našli kópiu Lao-c'ovho *Tao Te ťingu*, napísanú na hodvábe už zreformovanými chanskými čínskymi znakmi. Tento *Mawangtuejský rukopis* sa preto datuje ako text napísaný až okolo r. 200 pred n.l., takže *Kuotiensky text* (*Guodian Laozi*) je najmenej o sto rokov starší než *Mawangtuejský rukopis*. Je teda zatiaľ úplne najstaršou verziou Lao-c'ovho *Tao Te ťingu*, aká bola doteraz objavená. Okrem toho *Kuotiensky rukopis* sa líši od *Mawangtuejského* i od všetkých ostatných doterajších verzií *Tao Te ťingu* vo veľmi mnohých zásadných filozofických aspektoch, a tým vlastne otvára úplne nový horizont vedeckého i filozofického výskumu tohto dôležitého taoistického filozofického diela.

Novoobjavený *Kuotiensky rukopis* zdá sa byť po všetkých stránkach kompletný, no skladá sa nie z dvoch, ale až z troch častí, napísaných autorom jednotlivo a samostatne. A jeho najpozoruhodnejšou zvláštnosťou je to, že koniec jeho tretej časti tvorí text, ktorý doteraz ešte vôbec nikde nebol objavený a ktorý odborníci nazvali *Najobrovškejšie a najvrcholnejšie Jedno (splodilo a) plodí Vodu* (太一生水). Jeho obsah predstavuje jednu z najstarších čínskych kozmológií a je nesporne veľmi dôležitý pre moderný výskum pôvodného čínskeho taoistického myslenia. Nedávne zverejnenie tohto textu začína mať už obrovský ohlas nielen v Číne, ale aj v zahraničí.

* (Príspevok prednesený na 36. svetovom kongrese Ázijských a afrických štúdií, ktorý sa konal v dňoch 27. 8. - 2. 9. 2000 v kanadskom Montreale.)

Závěrečná část *Kuotienskeho* textu, nazvaná *Najobrovskejšie a najvrcholnejšie Jedno (splodilo a) plodí Vodu* sa delí na tri diely. Z nich druhé dva majú dost' veľké množstvo už nečitateľných znakov, ba dokonca aj úplne zničených prázdnych miest, a preto sú relatívne nekompletné. Avšak prvá časť tohto záverečného textu má našťastie pomerne málo prázdnych miest a reprezentuje preto veľmi ucelený a skoro kompletný kozmogonický a kozmologický svetonázor.

Do angličtiny som sa ho pokúsil preložiť nasledovne:

THE SUPREME ONE GENERATES THE WATER

The Supreme One gives birth to the Water, and the Water renders assistance in return to the Supreme One to create the Heaven. The Heaven equally renders assistance in return to the supreme One to create the Earth. Then the Heaven and the Earth give assistance to each other in creating the Deities. The Deities assist each other to create the Yin and the Yang. The Yin and the Yang assist each other to create the Four Seasons. The Four Seasons assist each other to create the Cold and the Heat. The Cold and the Heat assist each other to create the Moisture and the Dryness. The Moisture and the Dryness assist each other to finally create the Year. Therefore, the Year is produced by the Moisture and the Dryness; the Moisture and the Dryness are produced by the Cold and the Heat; the Cold and the Heat are produced by the Four Seasons; the Four

Seasons are produced by the Yin and the Yang; the Yin and the Yang are produced by the Deities; the Deities are produced by the Heaven and the Earth; the Heaven and the Earth are produced by the Supreme One. That is the reason why the Supreme One hides itself into the Water and circulates through Time. After accomplishing a cycle it begins again, and in this way it makes itself the mother of the ten thousand things. By alternating the phases of wax and wane, it makes itself the constant rule of the ten thousand things. It is what the Heaven cannot ruin, the Earth cannot modify and the Yin and the Yang cannot build. The gentlemen know that all this concerns the Tao's function.

第二节 竹简《老子》释文

一、老子 (A)

第一组

大一生水。水反辅(辅)^① 大一,是以城(成)^②天;天反辅(辅)大一,是以城(成)堊(地)^③;天堊(地)圉(復)相辅(辅)也,是以城(成)神明;神明還(復)相辅(辅)也,是以城(成)会(陰)易(陽)^④;会(陰)易(陽)還(復)相辅(辅)也,是以城(成)四時^⑤;四時還(復)相辅(辅)也,是以城(成)倉(滄)熒(熱)^⑥;倉(滄)熒(熱)還(復)相辅(辅)也,是以城(成)涇(燥)^⑦;涇(燥)還(復)相辅(辅)也,城(成)戢(歲)^⑧而立(止)^⑨。古戢(歲)者,涇(燥)之所生也;涇(燥)者,倉(滄)熒(熱)之所生也;倉(滄)熒(熱)者,四時^⑩[之所生也;四時]者,会(陰)易(陽)之所生[也];会(陰)易(陽)者,神明之所生也;神明者,天堊(地)之所生也;天堊(地)者,大一之所生也。是古(故)^⑪大一臧^⑫於水,行於時,逾^⑬而或^⑭。量(萬)^⑮勿(物)^⑯母,罷^⑰缺^⑱(缺)罷(盈)^⑲,以忌為量(萬)勿(物)經。此天之所不能教(殺)^⑳,堊(地)之所不能董(釐)^㉑,会(陰)易(陽)之所不能城,君子智(智)^㉒此之謂^㉓。

□□□□□□□□ 8

(Original po prepise do dnešných čínských znakov)

V tomto, aj keď dost' krátkom texte, autor nazýva Cestu Tao "Najobrovnejšie a najvrcholnejšie Jedno", hoci v doteraz známych verziách *Tao Te t'ing* nikde nenachádzame tento termín ako definíciu Cesty Tao. Preto filozofickí experti pochybujú

o tom, či Lao-c' alebo iný autor tradičnej verzie *Tao Te t'ingu* skutočne napísal aj tento text. Samozrejme, túto eventualitu nemožno vylúčiť, pretože v ďalšom veľmi dôležitom starovekom čínskom taoistickom texte, v *Knihe Čuang-c'*, v jej 33. kapitole nazvanej *Svet (天下)*, sú Lao-c'ove kozmologické názory spolu s názormi jeho učeníka Kuan Jina zosumarizované do nasledujúceho výroku: "*Kuan Jin a Lao-c'... vybudovali svoj kozmologický systém na idei nekonečnosti bytia skoncentrovanej v princípe Najväčšie Jedno (大一)*" ([1], 565-568). Stručne povedané, niektorí vedci, zaoberajúci sa problémom autorstva novoobjaveného textu, zastávajú názor, že text pasáže *Najobrovskejšie a najvrcholnejšie Jedno (splodilo a) plodí Vodu* bol skutočne napísaný už samotným Lao-c'om, pretože pokiaľ ide o základné idey, tento text sa zhoduje s pôvodnou filozofickou koncepciou Lao-c'ovho myslenia. Napriek tomu sa však mnohí ďalší vedci pridávajú názoru, že na základe rozdielnosti v spôsobe vyjadrovania myšlienok v tradičnej a novoobjavenej verzii Lao-c'ovho *Tao Te t'ingu* pasáž *Najobrovskejšie a najvrcholnejšie Jedno (splodilo a) plodí Vodu* pravdepodobne nenapísal Lao-c', ale až jeho žiak Kuan Jin. Čo sa mňa týka, vôbec tu nechcem rozoberať ešte stále chýlostivý problém autorstva *Tao Te t'ingu*; v tejto svojej štúdiu chcem osvetliť iba nové filozoficko-ontologické perspektívy, ktoré tento novoobjavený text v porovnaní s tradičnou verziou Lao-c'ovho *Tao Te t'ingu* prináša vo filozofickej interpretácii taoistickej kozmológie.

Z tohto nového pohľadu či presnejšie z jeho ďalšieho nového obsahu chcem zdôrazniť dva dôležité momenty: 1. "status vody" je vyzdvihnutý na najvyššiu úroveň, t.j. rola vody je substancializovaná, (čiže povýšená na jeden zo základov bytia), čo vo svojom dôsledku vedie k určitej konkretizácii Cesty Tao; 2. sformulovaný je nový opis funkcie Cesty Tao, ktorej esenciálnou kvalitou je **dynamická rovnováha**.

Dovoľte mi, aby som sa najprv obšírnejšie vyjadril k prvému bodu. Ako všetci veľmi dobre vieme, už aj tradičná verzia Lao-c'ovho *Tao Te t'ingu* má tendenciu vysoko vyzdvihovať a zdôrazňovať element Vodu. Napríklad v 8. kapitole *Tao Te t'ingu* sa hovorí: "*Najvyššie Dobro je ako voda. Voda je osožná pre desaťtisíce vecí bez toho, aby o to zápasila. A nachádza sa aj tam, kde jej to mnohí majú za zlé. Je teda v mnohom ako Cesta Tao.*" ([2], 31) Ďalej v 78. kapitole Lao-c' tvrdí: "*V Podnebesí nie je nič mäkkšie a poddajnejšie ako voda, a predsa, ak voda zaútočí na tvrdé a silné, niet toho čo by ju zdolalo. A niet toho, čo by jej to zabránilo. To, že slabé zvíťazi nad silným a mäkké nad tvrdým, to každý v Podnebesí vie, aj keď väčšina z nás nedokáže tak konať...*" ([2], 261)

V oboch týchto výrokoch sa zdá, že autor *Tao Te t'ingu* využil vodu na ilustráciu vlastností Cesty Tao, najmä jej poddajnosti, mäkkosti a slabosti, ale zároveň je jasné, že jej "slabosť" v sebe obsahuje latentnú silu zdolania i tej najväčšej tvrdosti a nepoddajnosti. Za takýchto podmienok je teda Voda metaforou najväčšieho zobrazenia Cesty Tao. Avšak v texte *Najobrovskejšie a najvrcholnejšie Jedno (splodilo a) plodí Vodu* voda už nemá len metaforickú rolu, keďže v tejto teórii stvorenia je úplne prvým stvoriteľským produktom Cesty Tao, a tým aj jedným z prvých konštituujúcich prvkov Univerza. Ako som už povedal, ide tu o substancializáciu Vody čiže o jej povýšenie na jeden zo základov bytia. A to je jasné a zjavné dokonca až v dvoch vetách tohto novoobjaveného textu: "*Najobrovskejšie a najvrcholnejšie Jedno (splodilo a) plodí Vodu a Voda vo vzájomnej súčinnosti s ním tvorí Nebo. .... A to je príčina, prečo sa*

najobrovskejšie a najvrcholnejšie Jedno ukrýva vo Vode a prúdi ňou v Čase." ([3], 36) Obidve vety vyjadrujú, že Voda je aktívnym činiteľom procesov formujúcich sa v Univerze. A ako priamy a najvýznamnejší produkt Cesty Tao, Voda sa súčasne javí aj ako stelesnenie Cesty Tao. Inými slovami, Voda reprezentuje prvý krok uskutočnený Cestou Tao smerom k svojej konkretizácii vo svete javov, preto sa stáva intermédiom medzi Cestou Tao a všetkým následne z nej vznikajúcim.

Ako vieme, v tradičnej verzii Lao-c'ovho *Tao Te tingu* autor kladie dôraz na nevyjadriteľné a nespoznateľné vlastnosti Cesty Tao a venuje tomu dokonca viacero celých kapitol. Tak napríklad v 14. kapitole hovorí: "*To, na čo sa dívam a nevidím, nazývam preto tým najnepostrehnuteľnejším, to čo počúvam a nepočujem, nazývam tým najnezreteľnejším a to, na čo siaham a nenahmatám, nazývam najbeztvarejším. Túto trojitosť však slovami nie je možné definovať ... je to spleťnosť. Spleťnosť, ktorá sa nedá pomenovať.*" ([2], 47) A v 21. kapitole zasa hovorí: "*To, ako sa Cestou Tao veci uskutočňujú, je nevypočítateľné ako dravý živel. Ó, aká nevypočítateľná spontánnosť, ako by tá spontánnosť a nerozpoznateľná dravosť bola v jadre jej základom. Ó, aká premiešanosť, ako by vo svojom jadre bola kvintesenciou všetkých vecí...*" ([2], 71) V tradičnej verzii *Tao Te tingu* teda akoby medzi Cestou Tao, ako skutočnosťou samou osebe (noumenon) či esenciou bytia, a svetom javov bola trhlina ontologicky nepreskúmateľnej hlbiny prvotného Chaosu. Po objavení *Kuotienského rukopisu* (*Guodian Laozi*) je táto trhlina vyplnená. Voda je ako most klenúci sa medzi beztvarou Cestou Tao a viditeľným svetom. Na základe toho môžeme zároveň dospieť k záveru, že substancializácia roly Vody teoreticky naznačuje aj tendenciu konkretizácie existencie Cesty Tao.

A teraz sa venujem druhému momentu. Je naozaj pravda, ako si to myslí aj väčšina vedcov zaoberajúcich sa týmto výskumom, že text *Najobrovskejšie a najvrcholnejšie Jedno (splodilo a) plodí Vodu* sa javí či pôsobí ako kozmogonický či kozmologický situačný náčrt. Jeho význam a hodnota sa však tým nevyčerpáva. Podľa môjho názoru jeho najdôležitejším významom je to, že poskytuje nový spôsob vyjadrenia Cesty Tao, ba dokonca formuluje aj nový spôsob existencie Cesty Tao. A to ovplyvňuje aj tendenciu konkretizácie existencie Cesty Tao, ako som už o tom hovoril vyššie. Mnoho vedcov zastáva názor, že tento text je len vysvetlením či rozpracovaním 42. kapitoly *Tao Te tingu*. Lao-c' v tejto kapitole hovorí: "*Cesta Tao tvorí Jednotu, Jednota tvorí Dvojakosť, Dvojakosť plodí Trojitosť, Trojitosť plodí desaťtisíce vecí a desaťtisíce vecí všetvorstva odnáša prúdu 'jin' a prináša prúdu 'jang' a tým všetkým prúdiaca energia čchi neustále vytvára dynamickú rovnováhu toho...*" ([2], 145) Podľa mňa je však omnoho pravdepodobnejšie, že tieto dva texty sú jeden od druhého úplne nezávislé, pretože opis tvoriteľského procesu Cesty Tao v 42. kapitole *Tao Te tingu* pokračuje len po zrod desaťtisícov vecí všetvorstva, kým v texte *Naobrovskejšie a najvrcholnejšie Jedno (splodilo a) plodí Vodu* sa končí až vznikom času a jeho ročnej periodizácie. Podľa môjho názoru jadro tohto novoobjaveného textu je práve v zdôraznení toho, že Cesta Tao realizuje svoju existenciu periodickou časovou dynamikou (delenou na ročné obdobia) a ňou cirkulujúcim procesom bytia. Okrem toho "rok" tu symbolizuje a manifestuje jej mnohoúrovňový systém. Jej prvým stupňom je skonštituovanie Neba a Zeme, druhým stupňom vznik **duchovného ne-bytia** (a s tým spojených božstiev) voči

hmotnému bytiu, tretím stupňom vnútorná polarizácia na "jin" a "jang"..., štvrtým stupňom kvalitatívny rozdiel "horúčosti" a "chladu"..., šiestym stupňom jeho polarizácia z hľadiska "vlhka" a "sucha"; zároveň tento systém obsahuje okrem iného aj absolútnu schopnosť svojej samoregulácie a samoorganizácie.

Pokiaľ ide o túto schopnosť, mali by sme omnoho viac pozornosti venovať aj dvom veľmi dôležitým znakom v tomto texte, ktoré v kruhoch odborníkov už vyvolali mnoho diskusií. Je to dvojica znakov *fan fu* (反 輔), vyjadrujúca **spätné napomáhanie niečomu v zvrat a návrat**. Obsahuje teda koncepciu, ktorá doteraz nebola objavená v žiadnom inom taoistickom dokumente. Táto filozofická terminológia sa v origináli skladá z dvoch čínskych ideogramov: prvým je *fan* (反) čo v tomto prípade znamená "zvrat a tendencia k návratnosti", a druhým je *fu* (輔), čo znamená "napomáhať, asistovať a podieľať sa na...". Pritom však prvý znak je z hľadiska taoistického svetonázoru omnoho dôležitejší než druhý, pretože sa v Lao-c'ovom diele často využíva na kvalifikáciu základnej povahy Cesty Tao ako **Cesty dialektického zvratu**. Vtedy je jeho všeobecným významom "dialektická opozícia", "zvrat", "návrat", "navracanie sa" a podobne. Napríklad v 40. kapitole *Tao Te tingu* sa hovorí: "*V neustálych zvratoch je pohyb Cesty Tao...*" ([2], 137) a v 25. kapitole sa podobne hovorí: "*Neviem toho pomenovanie, a preto to označujem znakom: Cesta. No keby som bol predsa donútený pomenovať to, tak to nazvem: Obrovské! Čo je obrovské, o tom možno povedať, že je rozpínavé. Čo je rozpínavé, o tom možno povedať, že je nekonečné. A čo je nekonečné, o tom možno povedať, že je navracajúce sa.*" ([2], 85) Podobne v 65. kapitole je zmienka: "*Jej najprapodstatnejšia energia Te má veľmi hlbokú podstatu a veľmi ďalekosiahle dôsledky. V jej zvratoch sa dejú opaky vecí. A až tým sa potom dospieva k obrovskej vzájomnej Harmónii všetkého.*" ([2], 222) A nakoniec v 78. kapitole je výrok: "*...pravdivé slová sú akoby protirečivé (zvratové)!*" ([2], 260) V Lao-c'ovom *Tao Te tingu* použitie znaku "fan" plne teda vyjadruje Lao-c'ov dialektický spôsob myslenia.

Konotácia tohto znaku je podľa mňa až trojdimenzionálna. Po prvé, tento termin vyjadruje, že všetko sa deje vo vzájomnej opozícii; po druhé, že len čo sa čokoľvek dostane do extrému, samo od seba sa tým zvrtnie do protikladného smeru; a po tretie, že evolučný proces všetkých vecí sa deje v kruhu dialektických zvratov, to znamená, že všetko sa nakoniec vracia opäť k svojmu pôvodu, ako to autor napríklad naznačuje v 16. kapitole *Tao Te tingu*: "*V desaťtisícoch vecí, ktoré sa neustále uskutočňujú, pozorujem jav akoby prinavracania sa. Nespočetné množstvá mysliacich bytostí i nemysliacich vecí akoby sa znovu a znovu prinavracali ku svojim koreňom.*" ([2], 55) Napriek tomu tentoraz v prípade "fan fu" nachádzame úplne nový spôsob využitia znaku "fan". Odhaľuje sa to hneď v prvých dvoch vetách novoobjaveného textu: "*Najobrovskejšie a najvrcholnejšie Jedno (splodilo a) plodí Vodu a Voda v spätnej súčinnosti a spolupráci s ním utvára Nebo...*" ([3], 36) Viacerí odborníci poukazujú aj na to, že myšlienky týchto dvoch viet sa podstatne líšia od myšlienok vyjadrených v 42. kapitole Lao-c'ovho *Tao Te tingu*, kde sa hovorí: "*Cesta Tao tvorí Jednotu, Jednota tvorí Dvojakosť, Dvojakosť plodí Trojitosť, Trojitosť plodí desaťtisíce vecí a desaťtisíce vecí odnáša prúd 'jin' a prináša prúd 'jang' a tým všetkým prúdiaca energia čchi neustále vytvára dynamickú rovnováhu toho...*" ([2], 145), a to najmä preto, že v 42. kapitole *Tao Te tingu* sa na prvý pohľad zdá, akoby tu autor názorovo manifestoval lineárnu kauzalitu, zatiaľ čo text

novoobjavenej teórie stvorenia názorovo manifestuje **bipolárne-dialektickú kauzalitu**. Tvrdí sa v ňom totiž, že Najobrovskejšie a najvrcholnejšie Jedno vo vzájomne spätnej súčinnosti s Vodou utvára Nebo a potom ďalej vo vzájomne spätnej súčinnosti s Nebom utvára Zem, atď.

Pokúsim sa tu prezentovať svoju analýzu tejto problematiky. Podľa všeobecného názoru lineárna kauzalita znamená, že A zapríčiňuje B, B zapríčiňuje C, atď.... a medzi príčinou a jej následkom nie je nijaký vzťah spätnej determinácie ani nijakého spätného kauzálneho pôsobenia B na A, či C na B. Lenže text *Najobrovskejšie a najvrcholnejšie Jedno (splodilo a) plodí Vodu...* reprezentuje úplne inú, nasledujúcu logiku: príčina A spôsobuje následok B a následok B zároveň získava určitú samostatnosť, v tomto prípade B spätne pôsobí na A a dostáva sa tak v súčinnosti s ním do postavenia príčiny. Tento príklad sa podobá schéme: **A generuje B preto, aby B tvorivo reagovalo na A**. Preto v konečnom dôsledku je to skôr spätná **seba-tvorba** než tvorba B činnosťou A. Skrátka, Najobrovskejšie Jedno generuje Vodu, aby mu Voda spätne pomohla vytvoriť Nebo a spolu s Vodou generujú Nebo preto, aby im Nebo spätne spolupomohlo vytvoriť Zem, atď... Čínsky znak "fan", ktorý znamená "zvrät" a "činnosť v návratnosti", tu však už nenaznačuje len fenomenologický kruh sledujúci navracajúci sa pohyb, ale je to skôr **dynamický mechanizmus pôsobenia zo seba a na seba samého (self-action) v spätnej príčinnej väzbe svojho následku**. Tento krok demonštruje, že dialektický spôsob taoistického myslenia sa tu už rozvinul na vyššiu úroveň ontologického definovania. Termínom "fan fu" sa taoistická ontológia rozvinula do novej koncepcie, ktorá lineárnu kauzalitu nahrádza kauzalitou cirkulárnou, v tomto prípade dynamickým mechanizmom dialektickej **self-action v spätne-príčinnej reakcii svojho následku**. Zároveň v tejto koncepcii už objavujeme aj zárodok filozofickej predstavy **samosaorganizácie**.

Okrem ontologickej terminológie "fan fu" je v tomto novoobjavenom texte ešte ďalší zaujímavý termín "siang fu" (相輔), čo znamená doslova: **interakcia**. Ja tento termín prekladám ako "vzájomná súčinnosť a spolupráca jedného s druhým" alebo "vzájomne si pomáhať", ako sa to tvrdí v novoobjavenom texte: *"A potom Nebo a Zem vo vzájomnej súčinnosti kreujú duchovné bytosti a božstvá. Božstvá vo vzájomnej súčinnosti s Nebom a Zemou kreujú jinové a jangové kvality, jinové a jangové kvality vo vzájomnej spolupráci kreujú štyri ročné obdobia a štyri ročné obdobia vo vzájomnej spolupráci s jin-jang, i božstvami Neba a Zeme kreujú kvality Chladu a Horúčosti, ... atď."* ([3], 36) V tomto multiúrovňovom kreačnom systéme nejde však len o lineárne a retroaktívne akty medzi aktérmi rôznych úrovní, ale aj o vzájomné (vnútroaktívne) akcie medzi aktérmi tej istej úrovne. A všetky tieto akty pomáhajú zároveň vytvárať samo-regulačný efekt, a tým prispievajú k vytváraniu dynamickej rovnováhy celého tohto systému v čase jeho bytia. Táto dynamická rovnováha sa totiž manifestuje v priebehu Roka, v ktorom sa striedajú "fázy súčasného zmohutňovania (zväčšovania) i zmenšovania", a po ukončení jedného časového cyklu sa všetko začína znovu. To zároveň vysvetľuje, prečo *"... Najobrovskejšie a najvrcholnejšie Jedno sa ukrýva vo Vode a cirkuluje pomocou Času."* ([3], 36) Aj to má totiž v novoobjavenom texte obrovský význam, pretože uvažovanie o Ceste Tao z hľadiska Času sa nikdy v nijakých iných taoistických dokumentoch nevyskytovalo. Jedným slovom, funkcia Cesty Tao je tu

pretavená do ročných procesov, čím sa stáva viditeľnou manifestáciou prírodného diaľnia.

Nakoniec chcem ešte dodať, že takéto stvárnenie Cesty Tao vynikajúco ilustruje aj dve Jej základné kvality, ako ich Lao-c' definuje v 40. kapitole *Tao Te ťingu*: "V neustálych zvratoch je pohyb Cesty Tao a poddajnosť je Jej funkciou. Tým sa v Podnebesí desaťtisíce vecí rodia v svojej bytosti a z bytosti v nebytosti." ([2], 137) Veď v *Kuotien-skom* texte sa práve v priebehu Roka neustále strieda rozkvetanie a uvädanie, bytie a nebytie atď. (čím sa veci zvrátia v svoj opak, len čo dosiahnu svoj vrchol); a v procese dynamickej rovnováhy v procese plynúceho času všetko, čo je momentálne slabé, sa postupne kompenzuje zosilnením, a to, čo je momentálne silné, je následne kompenzované zoslabovaním. Preto Cesta Tao sa vždy spočiatku javí ako slabá a teda je aj na strane slabých. Taoistickí mudrci sa vždy pozerali na veci z perspektívy ich dynamického vývoja.

Práve v druhej, poškodenej, a teda nekompletnej časti tohto novoobjaveného textu sa hovorí, že "Cesta Nebies si váži a oceňuje všetko slabé a naopak odstraňuje všetko, čo je už zrelé ba až prezrelé, aby posilnila a podporila všetko novonarodené a energicky tak zaútočila na všetko silné, čo je ohrozením slabého..." ([3], 39) Tieto myšlienky sú konzistentné s názorovým obsahom prvej časti *Kuotien-ského* textu. Okrem toho sú veľmi podobné aj Lao-c'ovým názorom v 77. kapitole *Tao te ťingu*, kde autor hovorí: "Nebeská Cesta Tao akoby bola napínaním obrovského luku. Čím viac sa napína, tým viac sa ohýba, čím menej sa napína, tým viac sa nahor zdvíha. Kde má prebytok, tam uberá, kde má nedostatok, tam pridáva..." ([2], 257)

V závere tretej a poslednej časti novoobjaveného rukopisu, ktorý je žiaľ veľmi poškodený, sa hovorí, že všetky činy Múdreho Človeka sa riadia Cestou Tao, inak povedané, "absolútne sa spoliehajú len na efekt súčinnosti s Cestou Tao, a tým víťazia nad všetkým ostatným." ([3], 45) V tomto prípade "Výsledky jeho činov sú perfektné bez toho, aby to vyčerpávalo jeho telo." (功成而身不傷)

Z anglického originálu "A Self-organizing Cosmology revealed by an Ancient Taoist Text newly discovered" preložila Marina Čarnogurská

LITERATÚRA

- [1] ZHUANGZI: *Wai bian*, Guoxue jiben congshu. Beijing 1997.
- [2] LAO-C': *Tao Te ťing* (O Ceste Tao a Jej energii Te). Bratislava 1996.
- [3] CUI RENYI: *Research of Chu Bamboo Slips "Laozi" at Guodian, Jingmen*, Beijing 1998.
- [4] ALLAN S. and WILLIAMS C. (ed.): *The Guodian Laozi, Proceedings of the International Conference, Dartmouth College, May 1998*, Berkeley 2000.

Chen Yizhuang
2695 Goyer #8
Montreal
M3S 1H2
Canada